THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
PUBLISHED BY
— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —
251 - 253 Queen Street West — Telephone Adelaide 3967
Subscription Rates — $5.00 Per Year
Single Copy — 2 Cents

Entered as Second Class Mail Matter at C.P.O. Toronto Ontario January 22nd. 1913

צום קאמף מיט דער עפידעמיע

די עפידעמיע, אנשטאט קלענער ווערען, האט זיך פארגרעסערט אין שטאדט, ווי איבער'ן גאנצען פראווינץ. מאסרעגעלען, וועלכע מען האט ניט געוואלט אננעהמען די גאנצע צייט, אום צו פארהיטען א פאניק, ווערען ענדליך אנגענומען. עס זענען שוין געשלאסען אלע שוהלען און מאנכע היך - שוהלען. עס האלטען זיך אויך ביי שליסען די אוניווערזיטעטען, ביבליאטעקען, און אלע אנדערע פלעצער, וואו א גרויסער עולם קומט זיך צוזאמען. לויט דעם לעצטען באשלוס פון דער היגער באארד אף העלט, וועלען פון מאנטאג אן אויך געשלאסען ווערען אלע היגע טעאטערע און אמוזמענט - פלעצער.

אין האמילטאן איז מען אוועק אפילו אזוי ווייט, ווי צו פארבאטען פארזאמלונגען, ביי וועלכע עס קומען זיך צוזאמען מעהר ווי פינף און צוואנציג מענשען.

אין לאנדאן, אנטאריא, האבען די דארטיגע געזונדהייטס - בעאמטע פארבאטען ארויסצוגעהן פון הויז יעדען איינציגען, וועלכער איז נאר צוגעקיהלט אדער הוסט.

די לאגע איז קריטיש, און מען געהמט אן אלע פארזיכטס - מיטלען, באזונדערס אויסצומיידען אז א סך מענשען זאלען זיך צוזאמענקומען אין איין פלאץ, און דאס דארף דורכגעפיהרט ווערען מיט דער גרעסטער שטרענגקייט.

מען דארף ניט ווארטען, ביז וואנען מען וועט געצוואונגען ווערען. נאר פרייוויליג דארף יעדער העלפען אין דער באקעמפונג פון דער עפידעמיע.

די פאבליק - סקוהלס, די קאלידזשיאייטס זענען געשלאסען, און עס מוזען זאפארט אויך געשלאסען ווערען אלע אידישע ערציהונגס - אנשטאלטען.

איינציגע תלמוד תורות און אלע פרין-שולען זענען שוין געשלאסען. עס זענען אבער נאך געבליבען איינציגע תלמוד תורות און א רייהע פריוואט חדרים, וועלכע זענען נאך אפען. און דיזע מוזען זאפארט געשלאסען ווערען אהן שום תירוצים.

אידישע עלטערען — זייט ניט די מערדער פון אייערע קינדער, און שיקט זיי ניט אין די אפענע ערציהונגס - אנשטאלטען. אויב די לעצטע וועלען זיין איינגעשפארט, און ניט וועלען זיי צושליסען.

עס איז יעצט ביי אונז אין שטאדט זעלטען דא א הויז, וואס זאל ניט זיין געטראפען פון דער קראנקהייט אין איינער אהער א צווייטער פארמע, און מען מוז זיך איסהיטען פון לאזען די קינדער צוזאמענקומען.

מיר ווילען האפען, אז היינט וועלען זיך שליסען די איבעריגע, דערווייל נאך אפענע אנשטאלטען, אבער אויב ניט, דאן ליעגט אויף אייך אידישע עלטערען דער חוב, ניט צו שיקען אייערע קינדער, און העלפען דאדורך באקעמפען די מגפה

און אויך א צווייטע פליכט ליעגט יעצט אויף אלע בירגער, באזונדערס אויף די פרויען.

עס איז ארגאניזירט געווארען פון דער פראווינציעלער רעגיערונג א הילפס - ארמיי פון וואלונטירען צו העלפען קעמפען מיט דער מגפה, און עסא יז די פליכט פון די אידישע פרויען און מיידלאך, אויב זייערע אומשטענדען און צייט ערלויבט עס נאר, אנצושליסען זיך אין דיעזער וואלונטירען - ארמיי, און העלפען מיט וואס מען קען נאר.

צו דער צייט, וואס פארשידענע וויסענשאפטליכע אונטערזוכונגען ווערען אנגעפיהרט, אום אויסצוגעפינען א מעדיצינישען מיטעל, ווי אזוי צו באקעמפען די שרעקליכע קראנקהייט, ווייסט דערווייל אבער די מעדיצין נאר פון איין פארטרויליכען מיטעל, וואס איז דער גרעסטער שונא פון דער קראנקהייט — דאס איז פרישע לופט און זונשיין.

זעהט בארויבט זיך ניט אליין פון דיעזען מיטעל.

שרעקט זיך ניט פאר אן אפענעם פענסטער.

אן אפענער פענסטער אין אייער שלאף - צימער קען אפט מיינען א קלענערען דאקטאר - ביל און א געזונטען קערפער.

קארגט ניט מיט פרישער לופט — דערווייל איז נאך אויף דעם ארטיקעל קיין יקרות ניט פארהאן.

פאש און אלענבי

דער סוף פון דעם חלום ווערט אלץ נעהנטער, און פון דעם צופאלענעם טרוים וועט ווערען דאס, וואס עס איז געווארען פון אלע חלומות און טרוימען.

יאהרען אין יאהרען האט דייטשלאנד גע'חלום'ט, נאכדעם ווי זי איז גרויס געווארען, אז עס וועט איהר געלינגען אריינצושטעלען א פוס אין דעם לאנד פון די „ראדזשאהס'' און אנדערע אינדישע פירשטען, און דאס דערגרייכען האט מען געדארפט דורך דער בערלין - באגדאד אייזענבאהן. דורך דער באהן - ליניע האט מען עס געוואלט באקומען איינפלוס איבער'ן גאנצען אריענט, איבער דעם נאהענטען מזרח, און אויך איבער אינדיען.

פאש האט צושטערט דייטשלאנד'ס טרוים וועגען א גרעסערער דייטשלאנד און א „מיטעל - אייראפא'', און אלענבי צושטערט יעצט דעם צווייטען דייטשען טרוים וועגען אזיען.

די ענגליש - פראנצויזישע ארמייען נאך זייערע גרויסע זיגע אין ארץ ישראל און סיריען געהן אלץ ווייטער, געהן אויף אלעפפא, דעם וויכטיגסטען באהן צענטער פון דער באגדאד ליניע, און מיט דער הילף פון ענגלישע קאנאנען צו צושמעטערען דאס איבעריגע פון דעם דייטשען טרוים

די דייטשע טרוימען ווערען פארניכטעט, ווילהעלם רופט שוין מעהר ניט גאט צו הילף, און ווען די וויענער „ארבייטער צייטונג'' שרייבט שוין היינט, אז „די גראפען האבען אנגעהויבען דעם קריעג און דאס פאלק פארענדיגט איהם יעצט'', איז עס גוטע סמנים, אז דער סוף איז נאהענט, דער סוף ניט נור פון די דייטשע חלומות, נאר אויך פון דעם גאנצען בלוטיגען שפיעל.

פעטער קראפאטקין אלס געפאנגענער פון די באלשעוויקעס

פון געארג בראנדעס

(איבערזעצט ספעציעל פאר דעם „אידישען זשורנאל'' מיט דער ערלויבניס פון'ם מחבר פון ש. פאן.

דער בעקאנטער אידיש - דענישער ליטעראטור היסטאריקער און קריטיקער פראפעסאר געארג בראנדעס האט אין דער דענישער רעגיערונגס צייטונג „פאליטיקען'' פארעפענטליכט פאלגענדען ארטיקעל וואס איז אן אויפרוף צו דער גאנצער ציוויליזירטער מענשהייט, דאס מען זאל זיך באמיהען מיט אלע כחות צו באפרייען דעם בעקאנטען אנארכיסטישען טעארעטיקער און וויסענשאפטסמאן פירשט פעטער קראפאטקין פון דער באלשעוויסטישער געפאנגענשאפט.

דער „פארווערטס'' האט געבראכט די ידיעה וועגען דער געפאנגענשאפט פון פירשט קראפאטקין. די רוסישע רעגירונג זאל האבען ארעסטירט קראפאטקינען צוזאמען מיט אנדערע בעקאנטע רוסישע שריפטשטעלער, אלס משכנות, דאס אין א פאל ווען עס וועלען פארקומען עוועטואליטעטען, זאלען זיי ווערען פארמישפט צום טויט. די ארעסטירונג זעהט אויס צו שטעהן אין פארבינדונג מיט ענגלאנדס דראהענדען מארש אויף פערם.

פאר די איינוואוינער פון קאפענהאגען איז גאנץ אונמעגליך צו קאנטראלירען דעם אמת וועגען דעם. וואס עס ווערט טעלעגראפיש מיטגעטיילט, אזוי, אז עס איז גאנץ מעגליך, דאס מען האט אין דעם פאל צוגעווארפען א נישט בעגאנגענעם פארברעכען צו די רוסישע טעראריסטען.

ליידער ווייזט זיך עס ארויס אז די דאזיגע משוגעת איז ניט קיין אויסגעטראכטע. קראפאטקינס ענגלישע סימפאטיען זענען זעהר גוט בעקאנט, און עס איז ניט אויסגעשלאסען אז די מאכט בעזיצער פון רוסלאנד האבען אין דעם איצטיגען מאמענט זיך איינגעבילדעט אז זיי וועלען איבערשרעקען ענגלאנד דערמיט, וואס זיי וועלען אנווארפען א מורא אויף איהרע בעדייטענדע און ווערטפולע מענער.

אויב די זאך איז באמת אזוי, אז דער רוסישער רעוואלוציאנער וועלטבאריהמטער גדול, דער איינציגער מאן אין רוסלאנד וועלכער מיט זיין כאראקטערס גרויסקייט און הויכער אינטעליגענץ לאזט זיך נאר פארגלייכען מיט א לעא טאלסטאי, איז איצט א געפאנגענער פון די רוסישע באלשעוויקעס. פריהער איז ער געווארען איינגעשפארט פון דער צארען-מאכט און פון די פראנצויזישע רעפובליקאנער, וועלכע האבען זיך כסדר אונטערגעשמייכעלט צו דער צארען־מאכט — איז איצט איינגעשפארט געווארען פון דער באלשעוויסטישער מאכט. אין דער איצטיגער וואהנזיניגער צייט איז דאס אפשר דער גרעסטער וואהנזין, וואס איז פריהער געהערט געווארען.

דעם אנארכיזם וויסענשאפטליכער טעארעטיקער א געפאנגענער און געסטראשעט מיט'ן לעבען פון רוסלאנדס רעוואלוציאנערען — דאס איז זיין אייגענע דיסציפלין! רוסלאנדס אידעלסטער פארקעמפער און אזוי שטארק פאלקליבער מענש, א געפאנגענער אלס נייזעל פון די בלוטדורשטיגע מאסען, פאר וועלכע ער האט געאפפערט זיין עקזיסטענץ כמעט א האלבען יאהרהונדערט.

ווען קראפאטקין איז אין זיינער צייט אבגעזעסען פולע דריי יאהר אין פראנקרייך אין קלארוואו און האט נאך געהאט צו זיצען צוויי יאהר — פאר געהערען צו דער „אינטערנאציאנאלע'' אין 1870, צו וואס דער פראנצויזישער מיניסטער יוליוס סימאן האט זיך פארהאלטען גאנץ גלייכגילטיג — האבען זיך ענגלאנדס באדייטענדסטע וויסענשאפטס מענער באמיהט איהם צו באפרייען, וואס דאס איז זיי אויך געלונגען.

וואו איז ביי די איצטיגע פארהעלטנישע אין אייראפא פאראנען אזא וויסענשאפטליכע פערזענליכקייט, געגען וועמען דער רעאקציאנערער ארער רעוואלוציאנערער אורטייל זאל ניט זיין דאגעגען? אזוי טיעף זיינען מיר געזונקען, אז עס איז שוין איבערהויפט קיינער ניט פאראן, עס איז שוין איבערהויפט ניטא קיינער, וועמען מען זאל הערען און פאלגען.

איין איינצעלנע שוואכע שטימע האט איבערהויפט קיין שום געוויכט ניט, און אויב עס געפינט זיך יא איצט אין רוסלאנד א מאן מיט גדראנקען אין קאפ און מיט פערשטאנד פאר דער געשיקטליכקייט און זינען, א מאן, וואס האט אן אייטפלוס אויף די איצטיגע מאכט בעזיצער, טא זאל ער פאר דעם לאנד'ס עהרעם וועגען דאס ערשטע זעהען צו זארגען פאר דער באפרייאונג פון קראפאטקינען.

עס איז שרעקליך און וועהמוטיג, דאס פריינד, וועלכע האבען אין א פערטעל יאהרהונדערט געזוכט צו באקעמפען קראפאטקינס כמעט רעליגיעזען גלויבען וועגען דער מאמעס אויסגעצייכענטע אייגענשאפטען און פאליטישע פעהיגקייטען האבען אימער געמוזט הערען דעם געבוירענעם אריסטאקראט פיינעם און ליעבליך בעלעהרטען אבער דאך הארטנעקיגען ענטפער, וואס האט איצט אויף דעם טרויעריגסטען און אזוי ריהרענדען אופן איבער איהם אליין דאס רעכט באקומען.

ארום און ארום קומט די זאך פאר נאך מעהר ווי אונגלויבליך משוגע.

ווער עס קען קראפאטקינען, דער ווייסט, אז ער וועט שטארבען ווי סאקראטעס, ניט נאר וועט ער זיך ניט בעקלאגען, נור ער וועט דאס אויפנעהמען מיט דער ווארימסטער סימפאטיע פאר זיינע אונגוויסענדע און ווילדע הענקער.

קראפאטקין אלס געפאנגענער פון א רעוואלוציאנערער רעגיערונג. שוין דאס אליין איז אזוי וואהנזיניג און אזוי פעראכטליך, דאס אייראפא וואלט בעדארפט פראטעסטירען, אין א פאל ווען עס זאל עקזיסטירען אן אייראפא.

אויפ'ן אידישען ביכער און צייטונגס מארק

פון א. ר.

די „אינפלוענציע'' וועלכע בושעוועט יעצט איבעראל, האט אין יעדען פלאץ פאראורזאכט גענוג צרות און טראגעדיעס. אממעהרסטען טראגעדיעס אבער ווייזט אויס, האט עס פאראורזאכט אין פילאדעלפיא, וואו עס איז ניטא גענוג העגט צו באגראבען די טויטע, אזוי גרויס איז זייער צאהל.

שרייבט די דארטיגע אידישע צייטונג — „די אידישע וועלט'', און בעט א זיגען זאל קענען באגראבען די טויטע.

„טויטע זיינען געבליבען ליגען אין די בעטען, ווייל עס איז ניט געווען ווער עס זאל זיי בעערדיגען: אלטע הילפלאזע מענשען זיינען געבליבען אליין, ווייל זייערע קינדער זיינען געפאלען קרבנות פון דער שרעקליכער עפידעמיע, קליינע קינדער זיינען פלוצלונג געבליבען יתומים ווייל זייערע עלטערען זיינען פערכאפט געווארען פון דער עפידעמיע.

די אידען פון פילאדעלפיא האבען איצט א דאפעלטע אויפגאבע, זיי מוזען זעהען בעערדיגען די טויטע, און זיי מוזען פערזארגען די לעבעדיגע. זיי מוזען זעהען אז די אנדערטייקערס וועלכע האבען זיך אין די לעצטע עטליכע טעג ארויסגעוויזען אין זייערע גידעריגסטע און שענדליכסטע קאלירען וועלכע האבען זיך ערלויבט ארונטער צורייסען די לעצטע העמד פון די לעבעדיגע אידער זיי האבען בעוויליגט צו בעערדיגען די טויטע — זיי מוזען פערטרייבען דיעזע אונמענשליכע הויט שינדער, — אונמענשליכע ווייל בלויז אן אונמענש קען זיך ערלויבען אויסצונוצען אזא צייט ווי די איצטיגע אויף א געמיינעם אופן אנצושטאפען זייערע פאקעטס מיט געלד — זיי מוזען זיי פארטרייבען פון דער אידישער גאס.

עס איז שווידערליך, ווען עס קומט אויס צו הערען, אז פון אזא ביטערען אומגליק, זוכען מענשען רייך צו ווערען. רייך פון די הונדערטער און טויזענדער טראגעדיעס.

* * *

אין ניו יארקער „טאגעבלאט'' באקלאגט זיך א קארעספאנדענט פון ענגלאנד אויף די אנטיסעמיטישע העצעס וועלכע ווערען דארט יעצט פארשפרייט.

„אלס צוגאב צו די העצע פרעסע האבען מיר יעצט אן אפידעמיע פון פאמפלעטס. אנטיסעמיטישע פאמפלעטס וואס קומען ארויס יעדען טאג. די מעהרסטע פון זיי טראגען קיינע נעמען פון די פערפאסער. די אנאנימע שרייבער ווארפען די שולד פון אלע צרות אויף די קעפ פון די אידען. די אידען זיינען שולדיג אין אלץ. די דייטשען אליין זיינען ניט אזוי שלעכט ווען ניט די אידען וואס רייצען זיי צום שמד. דער גרויסער עולם ווערט אויפגעפאדערט אנצופאנגען א קאמפיין געגען די אידען, באקאטירען זייערע ביזנעס און וואו נויטיג געברויכען געגען זיי געוואלד. עס ווערט געפאדערט אז די רעגיערונג זאל ערקלערען אלע אידען אהן אויסנאהמע אלס פרעמדע פיינד. אידען זאלען ניט טארען פארנעהמען רעגיערונגס שטעלען, אידען זאלען אויס געשלאסען ווערען פון די קריסטליכע געזעלשאפט.

די פאמפלעטס ווערען פערשפרייט צווישען די מאסען און אלע שקרים ווערען געגלויבט אין צייטען פון מלחמה ווען דער עולם איז אויפגערעגט. די פאליס האט ביז אהער קיין זאך ניט געטאן אפ צוהאלטען אז דיעזע פאמפלעטס זאלען ניט פארשפרייט ווערען. די פאליס קוקט און שווייגט, די פערלוימדער ווערען ניט בעשטראפט און ווערען ניט געשטערט אין זייערע געפעהרליכע ארבייט

* * *

געוועזען צייטען, ווען ביי די „גענאסען'' האט מען זיך אויסגעלאכט פון דעם געדאנק וועגען א אידישען קאנגרעס, היינט אבער שרייבט דער ממונה איבער אידישע ענינים אין פארווערטס:

„עס דערנעהענטערט זיך די צייט ווען די צונויפרופונג פון א אידישען קאנגרעס אין אמעריקא און אפשר א קאנגרעס פון אלע אידען פון דער וועלט וועט זיין א נויטווענדיגקייט. מיר ווייסען ניט ווי נאהענט עס איז די צייט ווען אזא קאנגרעס וועט זיין נויטיג אבער זי קומט דאך אלץ נעהענטער צו אונז.

די וואס זיינען געווען געגען דער איינרופונג פון א אידישען קאנגרעס מיט אונגעפעהר אנדערטהאלבען יאהר צוריק זיינען דאן געווען פאלשטענדיג גערעכט מיט זייער געגנערשאפט. ניט עס איז דאן געווען די פאסענדע צייט און ניט וואלט ער דאן געהאט א ווירקונג. מען וואלט שוין דעם אידישען קאנגרעס ביז היינט לאנג פארגעסען, ווי אלע אנדערע מינים קאנגרעסען זיינען פארגעסען געווארען, וועלכע זיינען אבגעהאלטען געווארען מיט צוויי יאהר צוריק אדער זאגאר מיט א יאהר צוריק. מיר לעבען איצט צו שנעל. די ענטוויקלונגען און די פאסירונגען פון אונזער צייט קומען פאר מיט א קאפ שווינדלערישער געשווינדיגקייט. ניט נאר ענדערען זיך די סיטואציאנען יעדען חודש נאר זיי ענדערען זיך אפט יעדע וואך. עס שיינט אבער אז מיר קומען נעהנטער צום ברעג, און אז די אידישע שטימע וועט זיך דארפען הערען אין דעם קאנצערט פון די שטימען פון אלע פעלקער. וועגען דעם קענען קיין מיינונגס פארשידענהייטען ניט זיין. עס זיינען פאראן אידישע פאדערונגען און אידישע אינטערעסען, וועלכע דארפען פארמולירט ווערען און געשטעלט ווערען אויף דער טאגעס ארדנונג. פאר דעם צוועק אבער דארפען זיך די אידען אליין צונויפריידען און פריהער ווי אלץ מישה ווערען צווישען זיך.

„אויב די צייט פאר א אידישען קאנגרעס איז פארלויפיג נאך ניט געקומען, שיינט אבער אז די צייט איז גאנץ נאהענט. אלענפאלס אזוי נאהענט, אז מען זאל וועגען אזא קאנגרעס שוין אנפאנגען רעדען.

* * *

אין די לעצטע שלאכטען אין דער ארגאנער וואלד אין פראנקרייך האט זיך אויסגעצייכענט אן אמעריקאנער באטאליאן, וועלכער איז באשטאנען דורכאויס פון אידען — שרייבט דער שיקאגער „קוריער'' וועגען „אידישער גבורה''.

„מיר גלויבען אז דער איד — אין גיט פאל, — אין מלחמות, רעוואלוציעס, דועלען, און אזוי ווייטער איז ניט נאר אזוי מוטיג ווי דער ניט־איד, זאנדערן נאך פיעל העלדישער און פיעל מוטיגער, ווייל דער איד האט מעהר ווי טאלאנטען, מעהר לעבענס קראפט ווי דער קריסט. דאס איז ניט קיין פאראדאקס. זאנדערן א נאטור וויסענשאפטליכער פאקט. פאר טויזענדע פון יאהרען האבען די אידען געלעבט אונטער אזעלכע שלעכטע באדינגונגען אז נאר דער שטארקסטער און קרעפטיגסטער האט זיך געקענט ערהאלטען. די שוואכערע זיינען אויסגעשטארבען. עס איז [illegible] דער פראצעס פון „סורוויוועל אף די פיטעסט'' און די ענערגיע פון דעם אידען האט זיך קאנצענטרירט און קאנסאלידירט. וואס א איד קען אריבערטראגען, קען אפילו קיין טערק ניט אריבערטראגען, ווייל דער איד, ביז היינט דאס געשרודפ'טע פאלק, האט נאטירליך בעוויזען מעהר וויטאליטעט פאר יעדען אנדערען פאלק וואס לעבט אונטער נארמאלע בעדינגונגען.

דערפאר דארף מען זיך גאר ניט וואונדערן צו הערען פון דיעזע אידישע גבורות און פון די אונגלויבליכע אידישע העלדענטהאטען אין דיעזער מלחמה.

* * *

אין ווילנא איז ערשיענען „דאס לעבען פון מענדעלע מוכר ספרים'' פון ז. רייזען, ספעציעל צוגעפאסט פאר קינדער.

אין מאסקווא האט אנגעהויבען ערשיינען א נייער אידיש רוסישער זשורנאל „נאש מיר''.

ערב שבת בריוועלאך

געשריבען פון א איד וואס פארזארגט וועכענטליך כלל ישראל און איבערגעכאפט צום דרוק דורך טויבעס איניקעל

בעז''ה אור ליום ו' עש''ק לסדר „ואגדלה שמך והיה ברכה'' לפ''ק.

גאט צו דאנקען, פישעל, איבערגעלעבט נאך א וואך. - אמת, מיט א ביסעלע שרעק, קאפ וועהטאג און עטליכע דאלאר צום דאקטאר. אבער לעבען לעבט מען. וועגען געלד, פישעל, זאלסטו קיינמאל ניט זארגען. דאס איז די ערשטע אידישע כפרה. געלד איז פון די קלענסטע זאכען ביי א אידען, אויסער ביי א אידישען דאקטאר. זיי האלטען שטארק פון דעם דאלאר, און מאכען איהם טאקי יעצט אויך. א ברירה האבען זיי, וואס? אז דער עולם קרענקט כסדר, און אלע מיט אמאל עפעס ווי א כשוף. פאנגט נאר איינעם אן וועה טאן דער קאפ. איז גלייך א דאקטאר, יעדען שטעכען די זייטען, שווינדעלט אין די אויגען. זוי אבער די דאקטוירים, שווינדעלט ניט. אט פרוביר גיב זיי א דאלאר, וועסטו זעהען!

היינט דאס, פישעל, אז היינטיגע וואך האט אמאל פאסירט א שעהנע געשיכטע מיט אונזער אלטען טאטען אברהם ער האט זיך געקליבען אין וועג ארוין, מיטגענומען זיין ווייבעל, זיין טלית און תפילין, און דערזעהען אז זיין ווייבעל איז א שעהנע. האט ער עס איהר פשוט אויסגעזאגט. אין זי, דאס ווייב הייסט דאס, אונזער אלטע מאמע, האט איהם געגלויבט און געזאגט, אז זי איז א שוועסטער. ניט מורא האבענדיג טאמער וויל דער אלטער פשוט חתונה האבען מיט אן אנדערער.

וועהסטו, דאס געפעהלט מיר!

ווען איך קען שוין פועל'ן ביי מיינער, זי זאל כאטש א שטיקעל צייט מיך האלטען פאר א ברודער, ניט נעהמען ביי מיר יעדער וואך די פאר גרייצער, ניט פארלאנגען פון מיר צו געהן מיט איהר אין טהעאטער, און מיך לאזען פון דער ווייטענס ווי א ברודער. פישעל, איך וואלט גלייך מנדר געווען א נדר פאר דער ערשטער „פארזאמלונג פון דער ליעג פון נאציאנען'' וועלכע האלט זיך ביים גרינדען. נאר עס איז איינפאך ניטא, ווער עס זאל באצאהלען פאר די ערשטע בריעף.

אט דאס הייסען גרינדערס. מאנאטען לאנג רעדט מען וועגען אזא ארגאניזאציע, שוין זאגאר פאראן קאנדידאטען פאר די עמטער, וועלכע מען בעט איינפאך דאס זיי זאלען איבערנעהמען די ארבייט פון ליעג, און ניטא דער אנפאנגער.

ניטא און פטור אן עסק.

היינטיגע צייטען פישעל איז א מורא צו געהן זוכען. קענסט נאך אריינטרעפען צו דיינעם א סאסיטי ברודער, וועלכער איז שוין קראנק א צייט, און קענסט אבער צו וואס לעגען שטיינער אויפ'ן הארצען.

פישעל! אונזער טאטענס ברכה געפעהלט מיר. „ואגדלה שמך'', א גרויסער נאמען מעג איעם טון. א גרויסער נאמען איז אפטמאל א שטיק היסטאריע פאר א גרויסען נאמען פאלען מענשען ווי פליגען. אלע יאגען זיך נאך א נאמען, א גרויסען נאמען. וואס גרעסער דער נאמען, מעהר קענסטו באגעהן עולות, זיטר שטעכען, רויבען, שינדען די הויט.

א גרויסער נאמען איז אפט מאל ווי אן עפילאג צו א גוט ווערק, ווען ניט דער עפילאג איז עס קיין קונסט ניט. דער נאמען איז דער צודעק צו אלעמען. אפט מאל דינט דער צודעק צו עטוואס ניט כשר'ס אויך.

אט פישעל, איז די גאנצע בלוט באד בלויז צוליעב א נאמען. באשר בכן, זיי די גרויסע לייט טענה'ן אז דער נאמען „שלום'', דער אמת'ער שלום איז נאך ניט געבוירען געווארען. די אלע שלום'ס זיינען בלויז גולם'ס אויסגעטראכטע, און דערפאר שלאגט מען, מען ברענט, מען שיסט, מען טרינקט, אבי דער נאמען.

און אט פישעל האט א איד געזאמעלט געלד פאר די מלחמה קרבנות: און געוואלט זעהען געדרוקט זיין נאמען, אז ער דער גרויסער, מאן האט רחמנות געבאך, אויף יענע הונגעריגע יתומים, וועלכע שמאכטען שוין פיער יאהר. מיט א שטאלצען קאפ אין ער ארום געלאפען צו זיינע בעקאנטע דערצעהלען זיי די בשורה אז ער — ער — זיין נאמען, מארגען — אין צייטונג — ער — וועט זיי ווייזען.

דורך א טעות אבער איז דער נאמען פארביטען געווארען. נו, פישעל, ווייסט וואס ער האט געטון?

מיין געלד וויל איך צוריק.. סם וועל איך זיי געבען, די מלחמה קרבנות, פאסטען זאלען זיי. קראנק זיינען זיי צו ארבייטען. געזעהען א געשיכטע די שנארערס, געלד מאך פאר זיי, זיי שעהמען זיך דאך מיט מיר. זיי ווילען דאך מיין נאמען ניט דערמאהנען.

אזוי שרייט ער דער זאמלער, און מאכט קולות כדבעי.

נו! פישעל!

גיב א קוק אויף די ציוניסטען, די הדסה און דער רויטער מגן דוד, וואס טוט זיך דארט צוליעב דעם נאמען, אז מר. בראנדעס האט פשוט געפונען פאר נויטיג צו מאכען א גוואלד, אז אזוי ווי דער רויטער מגן דוד וויל ניט דעם נאמען ציון ארייגשטעלען אין מגן דוד איז אויס מיט דער ארבייט, זאלען די לעגיאנערען געבען זייער לעבען פאר אונז, זייערע ליבסטע לאזען הפקר. מיר פאר זיי וועלען ניט זארגען ביז — — ביז דער נאמען, דער נאמען.

און באקומט מען שוין אמאל א נאמען איז דאמאלס אויף צרות. אזא שטיינער ווי הינדענבורג און לודענדארף דאכט זיך צוויי נעמען, וועגען וועלכע מען האט קיין מיטעל ניט געקענט געפינען. וואלט זשעניעס. יעצט פישעל, האבען זיי א פנים ווי די דאקטוירים געוועזען האבען נאך דער אינפלוענציע.

איך האלט פישעל, עס וואלטען געבליבען העלדען הינדענבורג און לודענדארף. ווען זיי דערלאנגען זיך א מאשין ביקס אין קאפ אריין, ביי וועלען נעהמען פאריז.

אז מענשען האבען קיין שכל ניט, ווארטען ביז זיי ווערען אויסגעשפיעלט און באבען ניט זעלבסט אן ענדע צו זייער לעבען.

אט פישעל! פארגלוסט זיך גאר אונזער רויטען רעדאקטאר מכבד צו זיין דעם מאנטרעאלער גוי קאהאן מיט א אידישען נאמען. א אידישער נאמען וועט זיך איהם בעסער פאסען, וועט איהם מאכען פאר א מארטירער איז אומר ועושה. אהן מילה, אהן אן עליה, אהן מקוה, נעהמט ער מיט אידישע אותיות איז איהם מכבד מיט א אידישען נאמען און נעה שיק איהם די אינפלוענציע. וואס א רויטער קען.

איא, — אזוי איז עס. א נאמען איז דאס ווירקזאמסטע מיטעל צו אלעס, אבער. מען דארף וויסען ווי אזוי.

די יעצטיגע קרענק איז אויך ניט מעהר ווי בלויז דער נאמען. עס איז איינפאך נמאס געווארען דעם מלאך המות, צו האבען צו טון עטליכע יאהר מיט פארבלוטיגטע טויטע, צוריסענע מענשען. האט ער אויסגעפונען א נייעם נאמען — אינפלוענציע. טויטעט גאנצער הייט, ווען ניט דער נאמען איז עס א גאנץ געוועהנליכע קראנקהייט אויף וועלכער מען דארף אויפפאסען.

האב זשע מיר א פרעהליכען שבת און היט דיין נאמען מען זאל איהם חס ושלום ניט ארייגשלעפען צווישען די טויטע, ביז קומענדען פרייטאג. דאמאלס בלייבט מיין טאלאנט א פארלוירענער, און מיין קעשענע אהן „פעי''.

דיין צאצקעל.

— עיקר שכחתי. עס פרעהט מיך צו הערען אז דיין בני בית, מיט דיין שוויגער זיינען ברוך השם געזונד. א געזונטע שוויגער אין הויז איז היינטיגע צייטען פונקט אזוי גוט ווי א „וויקטארי באנד'' ביידע טראגען יעצט די ווערט פון'ם פראצענט מיט'ן קרן.

גוטע צייטען זיך דערווארט! האט